

ADVERTISEMENT AND PUBLIC RELATIONS

<https://doi.org/10.17721/2522-1272.2021.79.6>

UDC 070-048.67:27-247(477.87)

Methods and Tools for Popularization of “Korolivske” Gospel

Halyna Shumytska

<https://orcid.org/0000-0001-7806-2963>

*Doctor of Philol. Sciences, Professor
Uzhhorod National University, Department of Journalism
3, Narodna Square, Uzhhorod, 88000, Ukraine*

Corresponding author's e-mail address: halyna.shumytska@gmail.com

Vasyl Sharkan

<https://orcid.org/0000-0002-9162-5756>

*PhD of Philol. Sciences, Associate Professor
Uzhhorod National University, Department of Journalism
3, Narodna Square, Uzhhorod, 88000, Ukraine*

Corresponding author's e-mail address: vasylsharkan@gmail.com

ABSTRACT

The objective of the paper is to develop PR-tools for popularization of “Korolivske” Gospel - the unique manuscript dated by 1401, the original of which is preserved in the funds of the Transcarpathian Local Lore Museum. The manuscript with expressive features of the Old Ukrainian language, created in the westernmost region of the modern Ukraine, needs immediate restoration. Thus, development and application of tools for its popularization will promote wider

awareness of the public of Transcarpathian region and Ukraine in general about its importance and can accelerate solution to the issue of its restoration and, consequently, preservation of an important part of the Ukrainian cultural heritage.

The PR-tools include the following: creation of a story-legend, which might be the basis for various video works (from short informative videos targeted at different categories of persons to popular science film with researchers' scientific comments about the manuscript); sharing them on social networks, as well as on the official pages of relevant ministries (Ministry of Education and Science of Ukraine, Ministry of Culture of Ukraine), the websites of institutions of higher education, other educational institutions, on television; creation and use of sound advertising in public transport (cities, regions), print advertising in bookstores and at book exhibitions, etc., banner on billboards and lightboxes, on tourist portals with high attendance; an offer to take a picture opposite the decorations or original installations related to the cultural manuscript, with special hashtags with their further distribution on social networks and blogs; active cooperation with the media; active involvement of young people in manuscript promotion.

The events conducted to disseminate information on various modern platforms, including online ones and using a number of PR-tools might expedite solution to the issue to restore the manuscript, as well as to popularize it qualitatively.

The study used the cultural-historical method (to characterize the significance of "Korolivske" Gospel for Ukrainian culture), the descriptive method (to determine the methods and tools for popularization of the manuscript) and the method of generalization used to summarize the study.

KEYWORDS: PR-tools; "Korolivske" Gospel; methods of popularization; platforms for popularization.

УДК 070-048.67:27-247(477.87)

Методи та інструменти популяризації Королівського Євангелія

Шумицька Галина Василівна, Ужгородський національний університет, доктор філологічних наук, професор кафедри журналістики, <https://orcid.org/0000-0001-7806-2963>

Шаркань Василь Васильович, Ужгородський національний університет, кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики, <https://orcid.org/0000-0002-9162-5756>

Резюме

Метою статті є розробка PR-інструментарію для популяризації унікальної рукописної пам'ятки 1401 року – «Королівське Євангеліє», оригінал якого зберігається у фондах Закарпатського краєзнавчого музею. Пам'ятка з виразними рисами староукраїнської мови, створена в найзахіднішому регіоні сучасної України, потребує негайної реставрації, тож розробка й застосування інструментарію її популяризації сприятиме ширшій обізнаності громадськості Закарпаття, України загалом про її значущість і може пришвидшити вирішення питання її відновлення, а отже, й збереження важливої частини української культурної спадщини.

До розроблених PR-інструментів віднесено, зокрема, такі: створення коректної й водночас привабливої історії-легенди, яка може стати основою для створення різного роду відеоробіт (від коротких пізнавальних роликів для різних категорій людей до науково-популярного фільму із залученням наукових коментарів дослідників пам'ятки); поширення їх у соціальних мережах, а також на офіційних сторінках профільних міністерств (МОН, Міністерства культури), сайтах ЗВО, інших навчальних закладів, на телебаченні; створення й використання звукової реклами в громадському транспорті (міста, області), друкованої у книгарнях, на книжкових виставках тощо, банерної на білбордах і лайтбоксах, на туристичних порталах з високою відвідуваністю; пропозиція фотографування на тлі декорацій чи оригінальних інсталяцій, пов'язаних з культурною пам'яткою, зі спеціальними хештегами з подальшим їх поширенням у соціальних мережах і блогах; активна співпраця зі ЗМІ; активне залучення молоді до популяризації пам'ятки.

Заходи з поширення інформації на різних сучасних, зокрема онлайнних, платформах із застосуванням низки PR-інструментів можуть пришвидшити вирішення питання щодо реставрації книги, а також якісно популяризувати пам'ятку.

У дослідженні використано культурно-історичний (з метою характеристики значення Королівського Євангелія для української культури), описовий (для визначення методів та інструментів популяризації пам'ятки) методи та метод узагальнення, використаний для підбиття підсумків дослідження.

Ключові слова: PR-інструментарій; «Королівське Євангеліє»; методи популяризації; платформи для популяризації.

Шумицкая Г.В., Шаркань В.В. Методы и инструменты популяризации Королевского Евангелия.

Целью статьи является разработка PR-инструментария для популяризации уникального рукописного памятника 1401 года – Королевское Евангелие, оригинал которого хранится в фондах Закарпатского краеведческого музея. Книга с выразительными чертами староукраинского языка, созданная в западном регионе современной Украины, требует немедленной реставрации, поэтому разработка и применение инструментария ее популяризации будет способствовать более широкой осведомленности общественности Закарпатья, Украины в целом о ее значимости и может ускорить решение вопроса ее восстановления, а значит, и сохранения важной части украинского культурного наследия.

К разработанным PR-инструментам отнесены, в частности, следующие: создание корректной и привлекательной истории-легенды, которая может стать основой для создания разного рода видеоработ (от коротких познавательных роликов для разных категорий людей до научно-популярного фильма с привлечением научных комментариев исследователей); распространение их в социальных сетях, а также на официальных страницах профильных министерств (МОН, Министерства культуры), сайтах высших учебных заведений, других учебных заведений, на телевидении; создание и использование звуковой рекламы в общественном транспорте (города, области), печатной в книжных магазинах, на книжных выставках и т.п., баннерной на билбордах и лайтбоксах, на туристических порталах с высокой посещаемостью; предложение фотографирования на фоне декорацій или оригинальных инсталляций, связанных с культурным памятником, со специальными хештегами с последующим их распространением в социальных сетях и блогах; активное сотрудничество со СМИ; активное вовлечение молодежи в популяризацию памятника.

Меры по распространению информации на различных современных, в частности онлайнных, платформах с применением ряда PR-инструментов могут ускорить решение вопроса о реставрации книги, а также качественно популяризовать памятник.

В исследовании использован культурно-исторический (в целях характеристики значения Королевского Евангелия для украинской культуры), описательный (для определения методов и инструментов популяризации памятника) методы, а также метод обобщения, использованный для подведения итогов исследования.

Ключевые слова: PR-инструментарий; «Королевское Евангелие»; методы популяризации; платформы популяризации.

1. Вступ

Вважають, що спроби налагодити зв'язки з громадськістю такі ж давні, як і сама цивілізація. Щоб жити в суспільстві, людям потрібно підтримувати певний мінімум злагоди, яка досягається, як правило, шляхом міжособистісної та групової комунікації [1, с. 118]. І хоч у розвинених країнах світу роль і значення інституту зв'язків із громадськістю невинно зростає, і це засвідчують численні факти, в Україні у цьому плані системні заходи, розраховані на далеку перспективу, досі є рідкістю. Ще 1997 р. у першому навчальному посібнику з піару в Україні його автор В. Королько зауважував, що в межах різних структур під назвами пресслужб функціонують підрозділи, які виконують ті чи інші функції зв'язків із громадськістю, однак їхня діяльність й досі має здебільшого спорадичний і безсистемний характер – вони реагують здебільшого на певні події (функція реагування) замість того, щоб розробляти й упроваджувати тривалі програми для створення стійкої позитивної репутації своєї організації чи установи, конкретного проекту [2, с. 21]. З того часу мало що змінилося, особливо в державних освітніх та інших установах.

Тож на порядку денному українського суспільства нині, крім усього іншого, розгортання довготривалої програми роз'яснювальної та просвітницької роботи серед населення, провадити яку варто на різних рівнях, зокрема й на локальному. Для цього важливо із самого початку формувати оптимальний інструментарій, тобто ті засоби, які застосовуються для проведення певних тактичних заходів, відтак реалізації та коригування стратегічних планів.

Особливо гостро це завдання актуалізувалося в умовах російсько-української гібридної війни, зокрема, коли йдеться про відстоювання української культурної спадщини, яку намагаються або привласнити, або ж бодай заперечити її належність українцям. Спроби переписування української історії «братнім» сусіднім народом відомі впродовж кількох століть. Одна з останніх – стаття президента Російської Федерації В. Путіна «Про історичну єдність росіян та українців» [3].

З огляду й на такі маніпуляції українським науковцям варто більш наполегливо популяризувати результати власних досліджень української культурної спадщини.

Одним із прикладів культурної спадщини є найдавніша рукописна книга, створена в найзахіднішому регіоні сучасної України, – Королівське Євангеліє 1401 року. Попри точне визначення місця переписування (тепер це селище Королево Березівського району Закарпатської області) й обґрунтовані твердження вчених щодо наявності в пам'ятці рис староукраїнської мови [4; 5], деякі російські вчені кваліфікують пам'ятку не як українську, а як болгарську [6, с. 66; 7, с. 19]. З факсимільним виданням «Королівського Євангеліє, виготовленим 2015 року фахівцями Закарпатської академії мистецтв [8], можна ознайомитися в багатьох книгозбірнях України.

Метою нашої статті є пропонування PR-інструментарію для популяризації унікальної рукописної пам'ятки 1401 року – «Королівського Євангеліє», оригінал якого зберігається у фондах Закарпатського краєзнавчого музею.

Довідково. *«Королівське Євангеліє», переписане у 1401 року у замку Нялаб на території сучасного Королева (тепер Березівський, раніше Виноградівський район Закарпат-*

ської області), зберігається у Закарпатському краєзнавчому музеї з 1961 року. Рукопис був переданий туди на постійне зберігання архімандритом Мукачівського монастиря Васиєм (Проніним) 25 липня 1961 року. У зв'язку із незадовільним станом Євангеліє було передано для реставрації до Національного науково-дослідного реставраційного центру України до м. Києва 15 жовтня 1998 р., проте через три роки рукопис був повернутий без проведення реставрації [9].

Робота над факсимільним виданням «Королівського Євангелія» тривала впродовж 2014–2015 рр. під керівництвом кандидати мистецтвознавства О. Сопко (Долгош). Видання здійснено з нагоди 615-ї річниці кодексу за фінансової підтримки Закарпатської обласної державної адміністрації. Копії пам'ятки передали у понад 70 установ по Україні та за кордоном. Тепер основною метою спільноти дослідників цієї пам'ятки є реставрація оригіналу.

Тож розробка й застосування інструментарію популяризації цієї унікальної пам'ятки (вона авторська й точно датована) сприятиме, на наш погляд, ширшій обізнаності громадськості Закарпаття, України загалом про її значущість, а це, своєю чергою, може пришвидшити вирішення питання її відновлення, іншим словом – збереження.

2. Теоретичне підґрунтя

Упродовж історії людства інструментарій впливу на громадськість широко використовувався з різною метою: для самопіару, просування товарів і послуг, поширення релігії, лобювання політичних інтересів тощо. І хоч у сучасній науковій літературі виділений широкий діапазон PR-інструментів і є різні підходи до їх групування (маємо на увазі праці С. Блека [10], Дж. Бернета та С. Моріарті [11], Г. Почепцова [12; 13], О. Голубкової [14], І. Синяєвої [15], В. Королька [2], Т. Лук'янець [16], Л. Климанської [17], В. Морохової [18] та ін.), багато з того, чим користується сучасне суспільство у сфері піару, не є абсолютно новим за змістом чи формою. Методи й інструменти зв'язків з громадськістю, які використовувалися ще в античні часи, застосовуються в тій чи іншій формі на теренах України до наших днів. Наприклад, представники першої професії рекламників – глашатаї – на Закарпатті працювали аж до другої половини ХХ століття (т. зв. *бубнаші*). Однак зі стрімким розвитком технічних засобів, інтернету, соціальних мереж інструментарій зв'язків із громадськістю значно розширився.

3. Методи дослідження

У дослідженні використано культурно-історичний, описовий метод, метод узагальнення. Культурно-історичний – з метою характеристики значення Королівського Євангелія для української культури. Описовий – для визначення методів та інструментів популяризації пам'ятки. Метод узагальнення використаний для підбиття підсумків дослідження.

4. Результати і обговорення

В історії дослідження й популяризації Королівського Євангелія можна умовно виділити кілька етапів. Перший розпочався з віднайдення рукопису отцем В. Проніним 1951 року в бібліотеці Мукачівського монастиря: тоді священник-учений підготував детальний опис пам'ятки (опублікував 1957 року в журналі «Православная мысль» у Празі [19]). Після того як отець В. Пронін передав книгу до Закарпатського краєзнавчого музею, мову пам'ятки вивчали філологи з Ужгородського університету В. Микитась і П. Чучка, які дослідили дві оригінальні грамоти, розміщені вкінці книги [4]. Дослідження закарпатських сакральних пам'яток у радянський час було ускладнене ідеологічними причинами, тому вчені рідко бралися за цю тематику. Новий етап у вивченні Королівського Євангелія по-

чався 2011 року, коли з ініціативи академіка В. Німчука й за активної підтримки тодішнього голови Виноградівської районної ради О. Любімова була проведена масштабна наукова конференція, яка привернула до пам'ятки пильнішу увагу істориків, філологів, релігієзнавців, книгознавців, мистецтвознавців [20]. Тоді публікації про Королівське Євангеліє були оприлюднені в багатьох закарпатських регіональних ЗМІ, а також на загальноукраїнських телеканалах. Публікація під керівництвом О. Сопко (Долгош) 2015 року факсимільного видання пам'ятки уможливила початок нового етапу, оскільки для дослідження рукопису вже не обов'язково працювати з ним в архіві Закарпатського краєзнавчого музею, адже пам'ятка доступна в багатьох книгозбірнях. Однак для детальнішого аналізу розмитих частин тексту потрібно опрацювати пам'ятку за допомогою спеціальних технічних засобів, а це можливо хіба після реставрації. Допомогти може ширший суспільний інтерес до цієї проблеми.

Оскільки сучасний реципієнт частіше є глядачем і слухачем, аніж читачем, то динамічна відеорозповідь з душею може привернути увагу якнайширшої аудиторії. Для цього може бути створена коректна й водночас приваблива *історія-легенда*, яка може стати основою для різного роду відеоробіт – від коротких пізнавальних роликів для різних категорій людей до науково-популярного фільму із залученням наукових коментарів дослідників пам'ятки. Підстав для цього є більш ніж достатньо, бо від 1401 року дотепер в історії пам'ятки чимало білих плям. Про це розповідає Т. Шевніна, головний зберігач фондів Закарпатського краєзнавчого музею [21]. За її словами, досі залишається загадкою, чому в 70-х рр. XX ст., коли на реставрацію до Києва із музейних фондів забирали інші цінні експонати (Біблію Франциска Скорини, Біблію Федорова, Мукачівський псалтир та ін.), поза увагою залишили Королівське Євангеліє. Чому пам'ятка повернулася не відреставрованою, коли потрапила до списку обраних для реставрації творів 1998 р. й уперше за 40 років таки покинула стіни музею? Ще один із фактів привертає увагу своєю загадковістю: із книги незрозуміло коли і ким були акуратно вирізані дві сторінки – заставка й початок останньої глави Євангелія від Іоана, у якому йдеться про апокаліпсис (загалом же книга є Чотириєвангелієм, тобто містить 4 канонічні тексти – від Матфея, Марка, Луки та Іоана). Крім того, дотепер так і не вдалося встановити те первісне джерело, з якого переписував Станіслав Граматик. Загадковим в історії Королівського Євангелія є і той факт, що старовинна книга була зовсім не відомою у середовищі науковців і дослідників аж до 50-х років минулого століття, поки о. Василь (Пронін) не знайшов її в бібліотеці Мукачівського монастиря: Королівське Євангеліє не згадується в ґрунтовних дослідженнях на тему старовинних кирилических фоліантів, які були проведені та опубліковані до того часу. А від крадіїв та зловмисників книгу увесь цей час, можливо, оберігав напис-застереження на останній сторінці про те, що якщо хтось цю книгу вкраде, то буде проклятий сам і всі його нащадки. І хоч такі попереджувальні фрази були традиційними для всіх книг у той період, вони таки справляють відповідне враження.

Добрим матеріалом для роботи над сценарієм документального чи науково-популярного фільму може слугувати ролик, підготовлений В. Шарканем до заходів, приурочених 620-річчю пам'ятки, й опублікований у Youtube [22]. Наводимо текст ролика у повному обсязі, оскільки він репрезентує відомі наукові факти про пам'ятку: *«1951 року під час укладання каталогу книг бібліотеки Мукачівського монастиря на одній із полиць серед латинських і румунських пам'яток ізумен Василь Пронін виявив старовинне богослужбове Євангеліє церковнослов'янською мовою. Ця книга відрізнялася від інших тим, що на ній не було номера та наліпки з попередньої інвентаризації. Хоч книга була дуже пошкоджена вологою, однак із напису в кінці учений зробив висновок, що цей рукопис – найдавніший серед усіх слов'янських, написаних на папері, які є на Закарпатті. Тоді отець Василь Пронін опублікував перше ґрунтовне дослідження про цю пам'ятку, у яко-*

му зробив детальний опис Євангелія з погляду палеографічного, книгознавчого, лінгвістичного. Ця публікація і дотепер є одною з найцінніших.

Рукопис загалом містить 176 аркушів.

На початку книги вміщена інформація про те, яке Євангеліє слід читати в певні свята й за певних потреб; далі йде власне євангельський текст церковнослов'янською мовою; особливу цінність для науки становлять два оригінальні тексти, вміщені вкінці книги: так звана «післямова» переписувача і дарча грамота. Тож останні два тексти є оригінальними, не переписаними. На основі післямови до Євангелія отець Василь Пронін визначив датування рукопису й ім'я переписувача: тут указаний шість тисяч дев'ятсот дев'ятий рік «від створення світу» – за давньою системою літочислення, тобто йдеться про 1401 рік після народження Христа. А переписувачем зазначений Станіслав Граматик, який був на свій час високоосвіченою людиною.

Точне місце створення Євангелія вказали й науковці з Ужгородського університету Василь Микитась і Павло Чучка у публікації про два оригінальні тексти, вміщені вкінці книги. Щодо дарчої грамоти, то більшість учених вважає, що вона написана рукою Станіслава Граматика того ж року, що й саме Євангеліє. Дарча грамота й післямова переписувача – найдавніші відомі сьогоденні тексти, у яких є риси закарпатських говірок. Грамота могла бути написана в присутності дарувальника Стефана Винца, який купив книгу, продиктував писареві імена своїх родичів і передав священникові Никиті, нащадки якого мали зберігати пам'ятку.

За припущенням академіка Василя Німчука, переписувач Станіслав міг приїхати на Підкарпаття у складі дружини подільського князя Федора Корятовича 1393 року. Хоч він міг і походити із місцевого люду: про те, що Станіслав був русином-українцем із підкарпатського краю, свідчать певні мовні риси пам'ятки.

Протограф Королівського Євангелія, тобто книга, з якої воно було переписане, за припущенням академіка В. Німчука, міг походити або з Балкан, або з українських земель – Галичини чи Волині. Підтвердженням такої думки є мовні особливості, зокрема й уживання слова *насущественний* у тексті Господньої молитви: *хліб наш насущественний даждь нам днесь*: це слово виявлене також у балканських, галицьких і волинських пам'ятках.

Історик Йосип Кобаль висловив думку, що замовником виготовлення книги був волоський (тобто румунський) воєвода Драг або хтось із кола його рідних (дружина, сини або брат).

Загадкою залишається питання про те, де зберігалось Королівське Євангеліє протягом століть – до того часу, поки його віднайшов отець Василь Пронін.

Йосип Кобаль припускає, що Євангеліє тривалий час було в якійсь із марамороських церков, а потім звідти потрапило до Мукачівського монастиря. Королівське Євангеліє є важливим і з погляду історії книжкового мистецтва.

За твердженням кандидата мистецтвознавства Одарки Сопко (Долгош), велику художню цінність становлять ініціали, заставки, кінцівки, фігурні тексти та шрифтова графіка у пам'ятці. Дослідниця проаналізувала в манускрипті дев'ять великих кольорових заставок і дві орнаментальні смужки-оздобы, тобто загалом одинадцять орнаментальних оздоб.

Папір, на якому написана книга, має дві філіграні, характерні для італійського паперу того часу: дзвін і половина тулуба єдинорога.

Дослідження Королівського Євангелія активізувалося у зв'язку із науковою конференцією, що відбулася 2011 року з ініціативи академіка Василя Німчука й за активної підтримки тодішнього голови Виноградівської районної ради Олега Любімова.

У центрі Королева тоді був відкритий пам'ятковий знак на честь Євангелія.

З нагоди ювілею пам'ятки було виготовлено буклет, випущено поштову листівку. А письменник Василь Густі присвятив книзі та її переписувачу поему «Тайна Града Нялаба».

На конференції було прийнято рішення відтворити рукопис для подальшого дослідження.

Робота над проєктом тривала впродовж п'яти років на базі кафедри дизайну Закарпатського художнього інституту під керівництвом завідувача кафедри Одарки Сопко (Долгош). Дослідники реалізували фотофіксацію аркушів рукопису, комп'ютерну обробку зображень і створили точний оригінал-макет книги.

Оправу готичного та візантійського типів реконструювала Юлія Стемпіцька – мистецтвознавець, старший викладач Української академії друкарства.

Факсимільне видання Королівського Євангелія зробило пам'ятку доступнішою для вчених із усього світу. Однак книгу необхідно реставрувати, щоб уможливити глибше дослідження пошкоджених, розмитих частин тексту і щоб зберегти пам'ятку для майбутніх поколінь» [22].

Створені на основі наведених фактів та елементів художнього домислу відео варто **поширювати у соціальних мережах (Instagram, Facebook, Tik Tok), на офіційних сторінках** профільних міністерств (МОН, Міністерства культури), сайтах закладів вищої освіти, інших навчальних закладів, а також **на телебаченні**: кожен із цих каналів комунікації має свій сегмент аудиторії.

Просування інформації про пам'ятку у Фейсбуку може бути особливо ефективним, оскільки соцмережа має можливість для адаптування повідомлень різного формату під потреби відповідних категорій споживачів.

Цікавою може бути й звукова реклама, до прикладу, у громадському транспорті (міста, області), а також друкована в книгарнях, на книжкових виставках тощо.

Щоб зацікавити місцевих жителів і туристів ознайомитись з культурною пам'яткою, можна використовувати банерну рекламу на білбордах і лайтбоксах на туристичних порталах з високою відвідуваністю. Особливістю такого інструменту є те, що банер може інформувати людей про Королівське Євангеліє й водночас популяризувати Закарпатський обласний краєзнавчий музей, де зберігається пам'ятка, чи, до прикладу, Королівську територіальну громаду тощо.

Оскільки більшість людей діляться найкращими моментами відпочинку або пригоди під час подорожей за допомогою фотографій, то й цим інструментом варто скористатися, адже в такий спосіб відвідувачі музею зможуть поширювати інформацію про «Королівське Євангеліє» та Закарпатський обласний краєзнавчий музей чи Королівську ТГ без додаткових зусиль. Працівники музею, своєю чергою, можуть заохочувати відвідувачів фотографуватися на тлі цікавих декорацій або оригінальної інсталяції, пов'язаної з культурною пам'яткою. Для цього на видному місці розміщується список спеціальних хештегів, аби відвідувачі музею могли їх додавати до своїх фотографій, активно поширюючи інформацію про Королівське Євангеліє в соціальних мережах і блогах. Такий інструмент майже нічого не коштує, але може бути цілком дієвим.

Важливою є також активна співпраця зі ЗМІ, запрошення медійників на різного роду заходи, пов'язані з історією Королівського Євангелія, щоб швидко нові медіаматеріали, зокрема відеосюжети, нагадували про пам'ятку. Проведені цього року заходи та їх висвітлення є добрим підтвердженням: оригінальний репортажний матеріал, підготовлений журналісткою Медіацентру УжНУ Н. Толочко [23] має високу відвідуваність й значну кількість репостів, а це засвідчує інтерес громадськості та ефективність усвідомлено застосованого PR-інструменту.

Неоціненною є також участь молоді в заходах, пов'язаних з історією пам'ятки. Власне, до розробки пропонованого інструментарію ми залучили студентів 3 курсу ОП «Рек-

лама та зв'язки із громадськістю» Ужгородського національного університету Є. Адженілок, О. Барановську, А. Логойду, М. Педченка та Г. Шімана. За умови прийнятого бюджету й значною мірою на громадських засадах викладачі та студенти можуть зреалізувати частину заходів, зокрема, створити відеороботи про «Королівське Євангеліє».

5. Висновки

Отже, створення й презентація в різних куточках України факсимільного видання «Королівського Євангелія» стало першою важливою сходинкою до популяризації книги. Пришвидшити вирішення питання про відновлення книги, а також популяризувати пам'ятку можуть заходи з поширення інформації на різних сучасних, зокрема онлайн-вих, платформах із застосуванням низки PR-інструментів: створення коректної й водночас привабливої історії-легенди, яка може стати основою для різного роду відеоробіт; використання звукової реклами в громадському транспорті (міста, області), друкованої у книгарнях, на книжкових виставках тощо, банерної на білбордах і лайтбоксах, на туристичних порталах з високою відвідуваністю; пропозиція фотографування на тлі декорацій чи оригінальних інсталяцій, пов'язаних з культурною пам'яткою, зі спеціальними хештегами з подальшим їх поширенням у соціальних мережах і блогах; активна співпраця зі ЗМІ; активне залучення молоді до популяризації пам'ятки.

References

1. Dosenko, A.K. (2014), "The principles of Public Relations: the essence of strategies", *Derzhava ta Rehiony. Serija: Sotsialni Komunikatsii [State and Regions. Series: Social Communications]*, no.3, pp. 118-121, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drsk_2014_3_27 (accessed 30.10.2021).
2. Korolko, V. (1997), *Fundamentals of Public Relations: A Guide*, Instytut Sotsiologhii, Kyiv, 528 p.
3. Putin, V. (2021), "About historical unity of Russians and Ukrainians", *Prezident Rossii [President of Russia]*, available at: <http://kremlin.ru/events/president/news/66182> (accessed 30.10.2021).
4. Mykytas, V.L. & Chuchka, P.P. (1968), "Two Transcarpathian original manuscripts of the early 15th century", *Movoznavstvo [Linguistics]*, no. 1, pp. 62–68.
5. Nimchuk, V. V. (2015), "Korolevske (Nelabske) Gospel", *HungaroRuthenica. VII*, Szeged, pp. 195–214.
6. Turilov, A. (1998), "Translations from Latin and West Slavic Languages, done by the Ukrainian-Belarusian scribes in the 15th – early 16th centuries", *Zwiazki Kulturalne Między Polską a Rosją XI–XX w. [Cultural Relations Between Poland and Russia in the XI–XX Centuries]*, Moscow, p. 58-68.
7. Krutova, M.S. (2008), "Manuscripts of the XI–XIV centuries with special titles", *Zapiski Otdela Rukopisej [Notes of the Manuscripts Department]*, vol. 53, Pashkov Dom, Moscow, pp. 9–34.
8. Sopko (Dolhosh), O.I. et al. (Eds.) (2015), *The Korolevske Gospel of 1401*, Faksim. Vyd. Uzhhorod, Grazhda.
9. The Transcarpathian Local Lore Museum named after Tyvodar Lehotskyi (2011), "Korolevske" Gospel celebrates the 610th anniversary of its writing", available at: <https://www.zkmuseum.com/2011/11/korolevskoje-evangelije-uzhgorod-castle.html> (accessed 30.10.2021).
10. Black, S. (1990), *Public Relations. What is it?*, Moscow, 216 p.

11. Burnett, J. & Moriarty, S. (2001), *Introducing to Marketing Communications: an Integrated Approach*, Piter, St. Petersburg, 864 p.
12. Pocheptsov, G.G. (2002), *Public Relations for Professionals*, Refl-Book, Moscow; Vakler, Kyiv, 624 p.
13. Pocheptsov, G.G. (2004), *Public Relations, or How to Manage Public Opinion Successfully*, Centr, Moscow, 336 p.
14. Golubkova, E.N. (2003), *Marketing Communications*, Finpress, Moscow, 256 p.
15. Syniaieva, I.M., Zemliak, S.V. & Syniaiev, V.V. (2009), *Marketing Communications: a Textbook*, Dashkov&Co, Moscow, 324 p.
16. Lukianets, T.I. (2003), *Marketing Policy of Communications: a Textbook*, KNEU, Kyiv, 524 p.
17. Klymanska, L.D. (2014), *Public Relations: Technologies of Pragmatic Communication: a Textbook*, NU "Lvivska Politehnika", Lviv, 164 p.
18. Morokhova, V.O., Zdryliuk, V.B. & Lorvi, I.F. (2016), *Public Relations: a Textbook*, Vezha-Druk, Lutsk, 207 p.
19. Pronin, V. (1957), "Transcarpathian Gospel of 1401", *Pravoslavnaia Myslj [Orthodox Thought]*, no. 2, pp. 117-123.
20. Sharkan, V.V. (2012), "Korolivske" Gospel is a manuscript of spiritual culture of Transcarpathia", *Ukrajinsjka Mova [Ukrainian Language]*, no. 4, pp. 109-113.
21. Druh Chytacha [Reader's Friend] (2012), "The Korolivske Gospel of 1401 holds many secrets", available at: <https://vsiknygy.net.ua/neformat/15785/> (accessed 30.10.2021).
22. Sharkan, V.V. (2021), "Korolivske" Gospel of 1401: a video for the 620th anniversary of the manuscript", *Youtube.com*, available at: <https://www.youtube.com/watch?v=TPiGKkZ1CyQ> (accessed 30.10.2021).
23. Tolochko, N. (2021), "Korolivske Gospel is a handwritten treasure that needs attention, respect and preservation", *Mediacentr Uzhhorodskoho Natsionaljnogo Universytetu [Media Center of Uzhhorod National University]*, available at: <https://mediacenter.uzhnu.edu.ua/news/korolivske-ievanheliie-rukopysnyj-skarb-shcho-potrebuie-uvahy-povahy-ta-zberezhennia/2021-10-26-49057> (accessed 30.10.2021).

Список літератури

1. Досенко А.К. Засади паблік рилейшнз: сутність стратегій. *Держава та регіони. Серія : Соціальні комунікації*. 2014. № 3. С. 118-121. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drsk_2014_3_27 (дата звернення: 30.10.2021)
2. Королько В. Основи паблік рилейшнз: Посібник. Київ : Інститут соціології НАН України, 1997. 528 с.
3. Путін В. «Про історичну єдність росіян та українців». *Президент Росиії*. URL: <http://kremlin.ru/events/president/news/66182> (дата звернення: 30.10.2021)
4. Микитась В.Л., Чучка П.П. Дві закарпатські оригінальні пам'ятки початку XV ст. *Мовознавство*. 1968. № 1. С. 62–68.
5. Німчук В. В. Королевське (Нелабське) Євангеліє. *HungaroRuthenica. VII* / [ред. Мігай Кочіш]. Szeged, 2015. С. 195–214.
6. Турилов А. Переводи с латинского и западнославянских языков, выполненные украинско-белорусскими книжниками в XV – начале XVI вв. *Культурные связи России и Польши XI–XX вв. / Związki kulturalne między Polską a Rosją XI–XX w.* Москва : УРСС, 1998. С. 58-68.
7. Крутова М.С. Рукописи XI–XIV веков со специальными названиями. *Записки Отдела рукописей*. Вып. 53. Москва : Пашков Дом, 2008. С. 9–34.

8. Королевське Євангеліє 1401 року / [керівник проекту, упоряд. О.І. Сопко (Долгош); редкол.: О. І. Сопко (Долгош) та ін.]. Факсим. вид. Ужгород: Гражда, 2015.

9. Королівське Євангеліє святкує 610 річницю написання. *Закарпатський обласний краєзнавчий музей імені Тиводара Легоцького*. URL: <https://www.zkmuseum.com/2011/11/korolevskoje-evangelije-uzhgorod-castle.html> (дата звернення: 30.10.2021)

10. Блэк С. Паблик рилейшнз. Что это такое? Москва, 1990. 216 с.

11. Бернет Дж., Мориарти С. Маркетинговые коммуникации: интегрированный подход [пер. с англ., под ред. С. Г. Божук]. Санкт Петербург : Питер, 2001. 864 с.

12. Почепцов Г.Г. Паблик рилейшнз для профессионалов. Москва : «Релфл-бук»; Киев : «Ваклер», 2002. 624 с.

13. Почепцов Г.Г. Паблик Рилейшнз, или как успешно управлять общественным мнением. Москва : «Центр», 2004. 336 с.

14. Голубкова Е.Н. Маркетинговые коммуникации. Москва : Финпресс, 2003. 256 с.

15. Синяева І.М., Земляк С.В., Синяев В.В. Маркетингові комунікації: підручник. Москва : ВТК «Дашков і Ко», 2009. 324 с.

16. Лук'янець Т.І. Маркетингова політика комунікацій: Навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2003. 524 с.

17. Климанська Л.Д. Зв'язки з громадськістю: технології прагматичної комунікації [Навчальний посібник]. НУ «ЛП», 2014. 164 с.

18. Морохова В.О., Здрілюк В.Б., Лорві І.Ф. Паблік рилейшнз: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2016. 207 с.

19. Пронин В. Закарпатское Евангелие 1401 года. *Православная мысль*. № 2. Апрель–Июнь. Прага, 1957. С. 117-123.

20. Шаркань В.В. Королівське Євангеліє – пам'ятка духовної культури Закарпаття. *Українська мова*. 2012. № 4. С. 109-113.

21. Королівське Євангеліє 1401 року зберігає багато таємниць. *Друг читача*. URL: <https://vsiknygu.net.ua/neformat/15785/> (дата звернення: 30.10.2021)

22. Шаркань В.В. Королівське Євангеліє 1401 року. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=TPiGKkZ1CyQ> (дата звернення: 30.10.2021)

23. Толочко Н. Королівське Євангеліє – рукописний скарб, що потребує уваги, поваги та збереження. *Медіацентр Ужгородського національного університету*. URL: <https://mediacenter.uzhnu.edu.ua/news/korolivske-ievanheliie-rukopysnyj-skarb-shcho-potrebuie-uvahy-povahy-ta-zberezhennia/2021-10-26-49057> (дата звернення: 30.10.2021)

Надійшла до редколегії 01.11.2021